

WAT MET JE ARBEIDSINKOMEN IN DE BEDRIJFSECONOMISCHE BOEKHOUDING?

Het arbeidsinkomen is het sleutelbegrip in de meeste bedrijfseconomische boekhoudingen. Een economische activiteit kan je immers maar duurzaam noemen als de arbeid die je erin steekt voldoende vergoed wordt om ervan te kunnen leven. Ook vandaag is dit principe voor iedere landbouwactiviteit dus nog aan de orde. – *Herman Vets,*

stafmedewerker Bedrijfseconomie Boerenbond

.....
De betere bedrijven halen
meer voordeel uit een goede
periode dan de andere.
.....

SLIMMER
BOEREN
MET
CIJFERS

Wat betekent arbeidsinkomen?

Het begrip arbeidsinkomen bestaat even lang als er bedrijfseconomische boekhoudingen bestaan. Het is een parameter die een objectieve en vergelijkbare berekening beoogt van het rendement van arbeid uit economische activiteiten. De bedenkers vonden dat er geen betere parameter bedacht kon worden om het economische resultaat van landbouwbedrijven mee te beoordelen. In de berekening van het arbeidsinkomen worden alle kosten afgetrokken van de opbrengsten zonder arbeidsvergoeding voor de landbouwer. Alle andere kosten (exclusief eigen arbeid), dus onder meer de directe kosten maar ook bijvoorbeeld kosten voor het kapitaal dat je investeert (afschrijvingen en intresten), zijn in het arbeidsinkomen verrekend. Je kan het eindresultaat van deze berekening dus zien als de gerealiseerde vergoeding puur voor je arbeid.

Arbeitsinkomen per teelt, per dier, per uur

Vanuit het berekende totale arbeidsinkomen (AI) kan je op vele manieren je resultaat gaan vergelijken met dat van andere bedrijven. Je kan bijvoorbeeld je AI per volwaardige arbeidskracht (VAK) of per geproduceerd dier, per kg product,

per gewerkt uur ... vergelijken met gemiddelden van andere bedrijven. Voor landbouwers is het soms nog een taboe om eens te berekenen wat ze nu feitelijk per uur arbeid verdienen met hun bedrijfsactiviteiten. De grote schommelingen in opbrengstprijzen en kosten tussen de jaren veroorzaken natuurlijk in de landbouw grote verschillen in AI per uur tussen die jaren, maar in een goede boekhouding beschik je ook over een meerjarenoverzicht om dit uit te vlakken en je arbeidsvergoeding over een langere periode te bestuderen. Vooral op gemengde bedrijven kan de oefening om je uurloon ook eens per teelt of per activiteit apart te berekenen interessant zijn als uitgangspunt voor strategische beslissingen. Je moet je arbeidsinzet natuurlijk ook voldoende nauwkeurig per activiteit kunnen inschatten. Gedurende een periode registreren hoeveel je voor iedere activiteit gewerkt hebt kan hierbij helpen.

Het belang van arbeidsefficiëntie

Dat landbouwers per jaar meer uren werken dan de gemiddelde Belg staat wel vast. Dit betekent echter dat bij een bedrijfsuitbreiding vaak ook moet worden nagedacht over een verhoging van de arbeidsefficiëntie, want nog meer uren kloppen kan niet altijd meer. In de grotere

landbouwbedrijven zou arbeidsefficiëntie dan ook hoog in het vaandel moeten staan. Zeker bij degene die de stap zetten naar inkopen van betaalde arbeid is het belangrijk om ook een berekening van het vooropgestelde arbeidsinkomen van je activiteit in je ondernemingsplan op te nemen, naast een correcte inschatting van de kost van die ingekochte arbeid.

Grote verschillen in arbeidsinkomen

Als het over rentabiliteit gaat, wordt er ook al eens graag over het muurtje gekeken. Er zijn verschillen tussen de sectoren maar die zijn zeker niet constant. Figuur 1 toont de verschillen in 'totaal gerealiseerd AI per jaar' in onze Tiber-bedrijfsboekhoudingen van gespecialiseerde bedrijven in diverse sectoren over de periode 2013-2015. Tiber beschouwt een bedrijf als 'gespecialiseerd' als naar schatting meer dan 80% van de arbeid in één sector besteed wordt. Bij elke vergelijkingsperiode zullen wel bepaalde sectoren wat bevoorrecht of benadeeld worden, maar toch valt in figuur 1 op dat de grootteorde van het totale bedrijfsinkomen tussen veel sectoren over die periode niet zo veel verschilt. De variatie tussen bedrijven binnen de sectoren (zie het verschil tussen het 25ste en 75ste bedrijf) blijkt toch veel groter dan de sectorverschillen. Bovendien situeert zich tussen de grenzen van de aangegeven voorbeelden van het 25ste en 75ste bedrijf (op een schaal van 100 bedrijven) slechts 50% van de gespecialiseerde bedrijven, de andere helft haalt dus een inkomen dat nog buiten deze grenzen valt. De verschillen tussen de bedrijven lijken wel groter te zijn binnen de varkens-, akkerbouw- en vollegrondsgroentensector dan binnen de rundvee-sectoren. Uiteraard moet er ook gekeken worden hoeveel personen (VAK = volwaardige arbeidskrachten) voor dit inkomen werken en er dus van moeten leven. Het aantal VAK van het gemiddelde gespecialiseerde bedrijf in Tiber is ook per sector opgenomen in figuur 1.

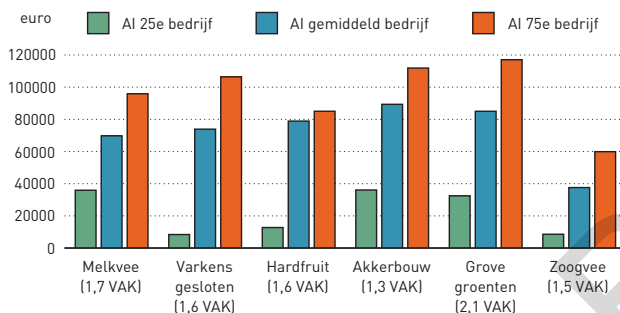

Arbeidsinkomen in gespecialiseerde bedrijven in de periode van 2013 tot 2015

Gemiddeld laag arbeidsinkomen per uur

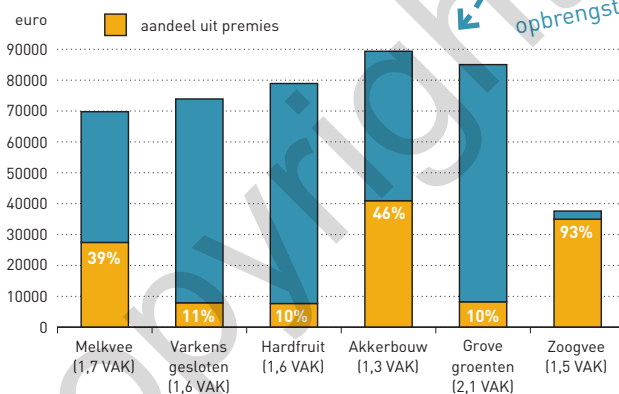
Over alle sectoren heen ligt het gerealiseerde uurloon (AI) in de Tiber-bedrijfsboekhoudingen over de jaren 2013-2015 iets boven 15 euro/uur. In vergelijking met andere economische sectoren is dit laag en biedt dit weinig ruimte om te investeren in werknemers, tenzij de resultaten beduidend beter zijn dan gemiddeld. Landbouwers compenseren hun lage loon een stuk door meer te werken, en ze verliezen ook minder tijd omdat ze zich minder ver moeten verplaatsen naar het werk.

Figuur 1 Arbeidsinkomen in diverse sectoren

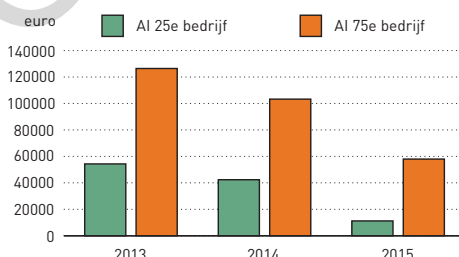
omgerekend per uur

Figuur 2 Aandeel arbeidsinkomen uit premies

opgesplitst in premies en andere opbrengsten

Figuur 3 Arbeidsinkomen in gespecialiseerde melkveebedrijven

Bron: Tiber boekhouding Boerenbond

Zoogveesector

De zwakste sector over de bestudeerde periode is zoals bekend de zoogveesector die beduidend slechter scoort dan alle andere sectoren. Winst in deze sector is bovendien quasi 100% afhankelijk van de Europese premies (figuur 2). Akkerbouw scoorde wat beter dan gemiddeld, maar het rampjaar 2016 is niet mee verrekend in deze analyse en de meest gespecialiseerde bedrijven zullen de komende jaren mogelijk ook geconfronteerd worden met dalende GLB-premies. Opvallend is ook dat in de betere jaren het verschil in totaal inkomen tussen de bedrijven groter is dan in de slechtere jaren. Figuur 3 illustreert dit voor de melkveesector, maar dit geldt voor alle sectoren. Hier speelt een soort hefboomeffect, de betere bedrijven halen dus meer voordeel uit een goede periode dan de bedrijven die het minder goed doen.